

07.01.2025

KURUL KARARI

Başvuru Numarası : 2024/1488
Toplantı Tarihi/Sayısı : 03.12.2024/237
Karar Numarası : 2024/1220
Başvuran : A.M.H.
Başvuran Vekili : -
Adres : -
Muhatap Kurum/Kişi : Yenimahalle İlçe Müftülüğü
Muhatap Adres : -

I. BAŞVURUNUN KONUSU

1. Başvuru, başvuranın görev sırasında geçirdiği kaza neticesinde uzun süre ayakta durmasının doktor raporuyla sakıncalı görülmesi üzerine araç tahsis talebinin çalıştığı Kurum tarafından reddedilmesinin ayrımcılık yasağını ihlal ettiği iddiasını içermektedir.

II. İNCELEME SÜRECİ

2. Başvuran, başvuru dilekçesinde özetle:

a. Yenimahalle İlçe Müftülüğüne bağlı ... Camisine imam hatip olarak atandığı ilk günlerde mescitte iki defa düştüğünü, düşme neticesinde sağ diz kapağı ve sağ omzunun içinde yırtıklar meydana geldiğini,

b. Yırtıkların doktorlar tarafından 7 ay boyunca takip edildiğini ancak geçen süre zarfında herhangi bir iyileşme olmadığını, bu nedenle 12/2/2024 tarihinde sağ dizinden ameliyat olduğunu, ameliyattan sonraki istirahat döneminde 29/6/2024 tarihine kadar heyet raporu kullandığını,

c. Ankara Etlik Şehir Hastanesi Ortopedi ve Travmatoloji uzman doktorunun 2/7/2024 tarihinde yaptığı durum takip muayenesinde dizinin üzerine çökmesi ve uzun süre ayakta kalmasının sakıncalı olduğuna karar verildiğini ve bu doğrultuda "Hastanın 6 ay süre ile diz üzerine çöküp uzun süre ayakta kalmasını gerektirecek faaliyetlerde bulunması ortopedik açıdan sakıncalıdır." şeklinde rapor düzenlendiğini,

ç. Uzman doktor tarafından sakıncalı görülen diz üzerine çökme ve uzun süre ayakta kalma fiillerini gerçekleştirmeksizin imam hatiplik mesleğinin görevlerini yerine getirmesinin imkansız olduğunu, bu nedenle 657 sayılı Devlet Memurları Kanunu'nun 105'inci maddesinde ve Devlet Memurlarına Verilecek Hastalık Raporları ile Hastalık ve Refakat İznine İlişkin Usul ve Esaslar Hakkında Yönetmelik'in 6'ncı maddesinin üçüncü fıkrasında yer alan "Görevi sırasında veya görevinden dolayı bir kazaya veya saldırıya uğrayan veya bir meslek hastalığına tutulan memur, iyileşinceye kadar izinli sayılır."

hükmüne dayanarak iyileşinceye kadar izinli sayılmak amacıyla Yenimahalle İlçe Müftülüğüne dilekçe ile başvuruda bulunduğunu, ancak bu talebinin kabul edilmeyerek kendisine görev mahallinden ayrılmaması gerektiğinin bildirildiğini, bu işleme karşı Ankara 2. İdare Mahkemesinde dava açtığını,

d. Görev mahallinden ayrılmaması yönünde yapılan bildirim sonrasında evi ve görev yaptığı cami arasında ulaşım sağlayabilmek amacıyla Yenimahalle İlçe Müftülüğünden kendisine hizmet aracı tahsis edilmesini ve görev yaptığı camiye götürülüp getirilmesini talep ettiğini, ancak muhatap Kurum tarafından Diyanet İşleri Başkanlığı merkez teşkilatında servis imkanı bulunduğu, taşra teşkilatında yer alan müftülüklerde ise böyle bir imkanın bulunmadığı gerekçesiyle talebinin reddedildiğini,

e. Ayakta durması ve dizinin üzerine çökmesinin ortopedik açıdan sakıncalı olduğu hususunun doktor raporu ile sabit olmasına rağmen araç tahsis talebinin reddedilmesinin sağlığını tehlikeye attığını iddia etmekte, araç tahsis talebinin reddi işleminin kaldırılmasını, kendisine araç tahsis edilmesini ve muhatap hakkında cezai işlem uygulanmasını talep etmektedir.

3. Muhatap Yenimahalle İlçe Müftülüğünden alınan yazılı görüşte özetle:

a. Başvuranın Yenimahalle İlçe Müftülüğüne bağlı ... Camisinde imam hatip olarak görev yaptığı, görev mahallinde düşmesi sonucu dizinden ameliyat olduğunu bildirerek iş göremezlik belgelerini sunduğu, bu belgelerin 657 sayılı Kanun'un 105'inci maddesi uyarınca izne çevrildiği, kurumda görev yapan diğer kamu personelleri tarafından sunulan iş göremezlik belgelerinin de 657 sayılı Kanun'un 105'inci maddesi uyarınca başvurana uygulanan prosedürler uygulanmak suretiyle izne çevrildiği,

b. Başvuranın 24/7/2024 tarihli dilekçesi ile Elazığ Medilines Hospital Hastanesi Mesul Müdürlüğü Durum Bildirir Raporu'na istinaden iyileşinceye kadar izin talebinde bulunduğu, talep doğrultusunda Diyanet İşleri Başkanlığından yazılı görüş istendiği ve başvurandan yazılı görüş Kuruma ulaşana kadar görev mahallinden ayrılmamasının istendiği,

c. Bunun üzerine başvuranın görev yerine ulaşım sağlamak amacıyla araç tahsis talebinde bulunduğu, bu talebin Diyanet İşleri Başkanlığı merkez teşkilatında servis imkanı bulunmasına karşın taşra teşkilatında yer alan müftülüklerde servis imkanının mevcut olmaması nedeniyle reddedildiği, Kurumda görev yapan diğer kamu personellerinin görev yerlerine kendi özel araçları ya da toplu taşıma araçları ile ulaşım sağladıkları, bu bağlamda araç tahsisi talebinde bulunan başka bir personelin olmadığı ve şahsa mahsus araç tahsisi yapılmış bir personelin de bulunmadığı,

ç. Başvuranın araç tahsis talebinin reddedilmesinin ardından Diyanet İşleri Başkanlığının sunmuş olduğu yazılı görüşün Kuruma ulaştığını, ilgili yazılı görüş çerçevesinde başvuranın iyileşinceye kadar izinli sayılma talebinin reddedildiği ve başvuranın bu konuda bilgilendirildiği ifade edilmiştir.

4. Muhatapın yazılı görüşüne karşı başvuran tarafından sunulan yazılı görüşte başvuran özetle:

a. Mescitte geçirdiği kazalar sonucu dizinde oluşan yırtıkların tedavisi amacıyla 12/2/2024 tarihinde ameliyat olduğunu, ameliyat sonrası 29/6/2024 tarihine dek heyet raporu kullandığını,

b. 2/7/2024 tarihinde Ankara Etlik Şehir Hastanesi Ortopedi ve Travmatoloji uzman doktorunun dizinin üzerine çökmesi ve uzun süre ayakta kalmasının sakıncalı olduğuna karar vermesi üzerine bu doğrultuda rapor düzenlendiğini, bunun üzerine Devlet Memurlarına Verilecek Hastalık Raporları ile Hastalık ve Refakat İznine İlişkin Usul ve Esaslar Hakkında Yönetmelik'in 6'ncı maddesinin üçüncü fıkrasına dayanarak iyileşinceye dek izinli sayılmak amacıyla 8/7/2024 Yenimahalle İlçe Müftülüğüne dilekçe ile başvuruda bulunduğunu,

c. Müftülük tarafından 10/7/2024 tarihli yazı ile kendisine izinli sayılma talebi hakkında Diyanet İşleri Başkanlığı Hukuk Müşavirliğinden görüş talep edildiği ve cevabi yazı gelene kadar görev mahallinden ayrılmaması gerektiği şeklinde cevap verildiğini, görevine dair izin talebinin Diyanet İşleri Başkanlığı Hukuk Müşavirliği Görev ve Çalışma Yönergesi uyarınca doğrudan İnsan Kaynakları Genel Müdürlüğüne yönlendirilmesi gerektiği halde İdarenin Hukuk Müşavirliğinden görüş talep ettiğini, Diyanet İşleri Başkanlığı 1. Hukuk Müşaviri ile aralarında husumet bulunduğunu, bu durum göz önüne alındığında bu işlemin kasıtlı şekilde gerçekleştirildiğinin açık olduğunu,

ç. Diyanet İşleri Başkanlığı Hukuk Müşavirliğinin 10/7/2024 tarihli bilgi ve belge talebine Resmi Yazışmalarda Uygulanacak Usul ve Esaslar Hakkında Yönetmelik'in 33'üncü maddesine göre en geç 15 iş günü içinde yanıt vermesi gerektiğini ancak İdarenin bu süreleri dikkate almayarak hukuka aykırı davrandığını,

d. Kendisine verilen görev mahallinden ayrılmaması cevabı üzerine evi ve görev mahalli arasında ulaşımı sağlayabilmek amacıyla 13/7/2024 tarihinde Yenimahalle İlçe Müftülüğünden kendisine hizmet aracı tahsis edilmesini talep ettiğini, bu talebinin İdarece reddedildiğini, görev yerine kendi imkanları ile ulaşım sağlamak zorunda bırakıldığını,

e. Muhatap tarafından öne sürülen taşra teşkilatında servis olmadığı gerekçesini kabul etmediğini, kendisinin hiçbir zaman servisten yararlanma talebinin olmadığını, kendisine tahsis edilmesini istediği araçların Yenimahalle İlçe Müftülüğünde bulunan 2 adet hizmet aracı olduğunu, bu araçların gerek Müftü tarafından gerek başka kişiler tarafından kullanılmasına rağmen kendisine tahsis edilmeyerek ayrımcı muamelede bulunulduğunu, muhatap Kurumun hizmetine ihtiyacı varsa kendisine araç sağlamak zorunda olduğunu,

f. 13/7/2024-23/7/2024 tarihleri arasında göreve gelmediği gerekçesiyle Murakıp tarafından 10 gün süre ile devamsızlık tutanağı düzenlendiğini, bu durumun sonucunda memurluktan ihracının amaçlandığını, bunun önüne geçebilmek amacıyla 23/7/2024 tarihinde bu kez Elazığ Medilines Hospital Hastanesinden dizinin üzerine çökmesi ve uzun süre ayakta kalmasının sakıncalı olduğunu gösterir heyet raporu aldığını,

g. 24/7/2024 tarihinde heyet raporunu ilgi tutarak izin talebini yenilediğini ve raporun kalan

süresinin izne çevrilmesini talep ettiğini, iyileşinceye kadar izinli sayılma talebinin reddedildiğini ancak raporun kalan süresinin izne çevrildiğini, tüm bu süreçlerin kendisinde rahatsızlıklara yol açtığını, sağlık sorunlarının daha da arttığını, psikolojik dengesinin bozulduğunu ve ağır strese maruz kaldığını ifade ederek iddialarını yinelemiştir.

III. İLGİLİ MEVZUAT

5. Türkiye Cumhuriyeti Anayasası'nın "Kanun önünde eşitlik" başlıklı 10'uncu maddesi şöyledir:

"Herkes, dil, ırk, renk, cinsiyet, siyasi düşünce, felsefi inanç, din, mezhep ve benzeri sebeplerle ayırım gözetilmeksizin kanun önünde eşittir ... Çocuklar, yaşlılar, özürlüler, harp ve vazife şehitlerinin dul ve yetimleri ile malul ve gaziler için alınacak tedbirler eşitlik ilkesine aykırı sayılmaz ... Devlet organları ve idare makamları bütün işlemlerinde kanun önünde eşitlik ilkesine uygun olarak hareket etmek zorundadırlar."

6. 6701 sayılı Türkiye İnsan Hakları ve Eşitlik Kurumu Kanunu'nun "Tanımlar" başlıklı 2'nci maddesinin (d) bendine göre doğrudan ayrımcılık "Bir gerçek veya tüzel kişinin, hukuken tanınmış hak ve hürriyetlerden karşılaştırılabilir durumdakilere kıyasla eşit şekilde yararlanmasını bu Kanunda sayılan ayrımcılık temellerine dayanılarak engelleyen veya zorlaştıran her türlü farklı muameleyi (...)" ifade etmektedir.

7. 6701 sayılı Kanun'un "Eşitlik ilkesi ve ayrımcılık yasağı" başlıklı 3'üncü maddesi şöyledir:

"(1) Herkes, hukuken tanınmış hak ve hürriyetlerden yararlanmada eşittir.

(2) Bu Kanun kapsamında cinsiyet, ırk, renk, dil, din, inanç, mezhep, felsefi ve siyasi görüş, etnik köken, servet, doğum, medeni hâl, sağlık durumu, engellilik ve yaş temellerine dayalı ayrımcılık yasaktır.

(3) Ayrımcılık yasağının ihlali hâlinde, konuya ilişkin görev ve yetkisi bulunan kamu kurum ve kuruluşları ile kamu kurumu niteliğindeki meslek kuruluşları ihlalin sona erdirilmesi, sonuçlarının giderilmesi, tekrarlanmasının önlenmesi, adli ve idari yoldan takibinin sağlanması amacıyla gerekli tedbirleri almakla yükümlüdür.

(4) Ayrımcılık yasağı bakımından sorumluluk altında olan gerçek ve özel hukuk tüzel kişileri, yetki alanları içerisinde bulunan konular bakımından ayrımcılığın tespiti, ortadan kaldırılması ve eşitliğin sağlanması için gerekli tedbirleri almakla yükümlüdür."

8. 6701 sayılı Kanun'un "Ayrımcılık türleri" başlıklı 4'üncü maddesinin birinci fıkrasında, ayrımcılık türleri "a) Ayrı tutma b) Ayrımcılık talimatı verme ve bu talimatları uygulama c) Çoklu ayrımcılık ç) Doğrudan ayrımcılık d) Dolaylı ayrımcılık e) İşyerinde yıldırma f) Makul düzenleme yapmama g) Taciz ğ) Varsayılan temele dayalı ayrımcılık" olarak sıralanmıştır.

9. 6701 sayılı Kanun'un "Ayrımcılık yasağının kapsamı" başlıklı 5'inci birinci fıkrası şöyledir:

“(1) Eğitim ve öğretim, yargı, kolluk, sağlık, ulaşım, iletişim, sosyal güvenlik, sosyal hizmetler, sosyal yardım, spor, konaklama, kültür, turizm ve benzeri hizmetleri sunan kamu kurum ve kuruluşları, kamu kurumu niteliğindeki meslek kuruluşları, gerçek kişiler ve özel hukuk tüzel kişileri, yürüttükleri faaliyetler bakımından bu hizmetlerden yararlanmakta olan veya yararlanmak üzere başvurmuş olan ya da bu hizmetler hakkında bilgi almak isteyen kişi aleyhine ayrımcılık yapamaz. Bu hüküm kamuya açık hizmetlerin sunulduğu alanlar ve binalara erişimi de kapsar. (2) Birinci fıkrada belirtilen hizmetlerin planlanması, sunulması ve denetlenmesinden sorumlu olan kişi ve kurumlar, farklı engelli grupların ihtiyaçlarını dikkate almakla ve makul düzenlemelerin yapılmasını sağlamakla yükümlüdür.”

10. 6701 sayılı Kanun’un 9’uncu maddesinin birinci fıkrasının (g) bendinde Kurumun, “Ayrımcılık yasağı ihlallerini resen veya başvuru üzerine incelemek, araştırmak, karara bağlamak ve sonuçlarını takip etmek”le görevli olduğu düzenlenmiştir.

11. 6701 sayılı Kanun’un “İspat yükü” başlıklı 21’inci maddesi şöyledir:

“(1) Münhasıran ayrımcılık yasağının ihlali iddiasıyla Kuruma yapılan başvurularda, başvuranın iddiasının gerçekliğine ilişkin kuvvetli emarelerin ve karine oluşturan olguların varlığını ortaya koyması hâlinde, karşı tarafın ayrımcılık yasağını ve eşit muamele ilkesini ihlal etmediğini ispat etmesi gerekir.”

IV. DEĞERLENDİRME VE GEREKÇE

13. 6701 sayılı Kanun’un “Başvurular” başlıklı 17’nci maddesinin birinci fıkrası, “Ayrımcılık yasağı ihlalden zarar gördüğü iddiasında bulunan her gerçek ve tüzel kişi Kuruma başvurabilir.” hükmünü haizdir. Başvurana gönderilen görüş talep yazısında mevcut ise Erişkinler İçin Engellilik Sağlık Kurulu Raporunu göndermesi talep edilmiş ancak başvuran tarafından sunulan görüş yazısında rapora ilişkin herhangi bir bilgi ya da belgeye yer verilmemiştir. Bu husus başvuranın başvuru formu ile birlikte değerlendirildiğinde başvuranın geçirdiği diz ameliyatı sonrasında tedavi ve istirahat sürecinde olduğu kanaatine varılmıştır. Bu durumda başvuranın 6701 sayılı Kanun’un 3’üncü maddesinin ikinci fıkrasında belirtilen ayrımcılık temellerinden sağlık durumu temeli ile bağlantılı olarak ayrımcılığa maruz kaldığı iddiasında bulunduğu anlaşılmaktadır.

14. Mezkûr Kanun’un aynı maddesinin ikinci fıkrasında “İlgililer, Kuruma başvurmadan önce bu Kanuna aykırı olduğunu iddia ettikleri uygulamanın düzeltilmesini ilgili taraftan talep eder. Bu taleplerin reddedilmesi veya otuz gün içerisinde cevap verilmemesi hâlinde Kuruma başvuru yapılabilir. Ancak Kurum, telafisi güç veya imkânsız zararların doğması ihtimali bulunan hâllerde, bu şartı aramadan başvuruları kabul edebilir.” hükmü yer almaktadır. Başvuran tarafından sunulan belgelerden başvuranın kendisine özel hizmet aracı tahsis talebi için 13/7/2024 tarihinde muhatap Kuruma dilekçe sunduğu ancak talebine olumsuz yanıt aldığı anlaşılmaktadır. Dolayısıyla başvuranın, 6701 sayılı Kanun’un 17’nci maddesinin ikinci fıkrasında aranan ilgili tarafa başvuru şartını yerine

getirdiği ve sağlık durumu temelinde ayrımcılığa uğradığı iddiasının esasın incelenebilecek bir başvuru olduğu kanaatine varılmıştır.

15. Ayrımcılık yasağı, uluslararası insan hakları hukukunun temelinde yer almakta ve pek çok uluslararası insan hakları sözleşmesinde özel olarak düzenlenmektedir. Tarafı olduğumuz uluslararası sözleşmelere göre herkes, hukuken tanınmış hak ve hürriyetlerden eşit bir şekilde yararlanma; ayrımcılığın her türüne, şiddet ve taciz uygulamalarına karşı korunma hakkına sahiptir. Bu bağlamda İnsan Hakları Evrensel Beyannamesi'nin (İHEB) 2'nci maddesi "*Herkes ırk, renk, cinsiyet, dil, din, siyasal ya da başka türden kanaat, ulusal ya da toplumsal köken, mülkiyet, doğuş veya başka türden statü gibi herhangi bir ayırım gözetilmeksizin, bu Bildirgede belirtilen bütün hak ve özgürlüklere sahiptir.*" hükmünü haizdir.

16. Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi'nin (AİHS) 14'üncü maddesine göre ise "*Bu Sözleşme'de tanınan hak ve özgürlüklerden yararlanma, cinsiyet, ırk, renk, dil, din, siyasal veya diğer kanaatler, ulusal veya sosyal köken, ulusal bir azınlığa mensupluk, servet, doğum veya herhangi başka bir durum bakımından hiçbir ayrımcılık yapılmadan güvence altına alınır.*"

17. Somut olayda başvuran, Yenimahalle İlçe Müftülüğüne bağlı ... Camisine atandığı ilk günlerde mescitte iki kez düşmesi sonucu sağ diz kapağı ve sağ omuzunda yırtıklar oluştuğunu, 12/2/2024 tarihinde sağ dizinden ameliyat olduğunu, 29/06/2024 tarihine kadar heyet raporu kullandığını, ardından Ankara Etlik Şehir Hastanesi Ortopedi ve Travmatoloji uzman doktoru tarafından düzenlenen 2/7/2024 tarihli raporda sağ dizinin üzerine çökmesinin ve uzun süre ayakta kalmasının sakıncalı olduğunun belirtildiğini, bu durumda görev yapmasının mümkün olmaması sebebiyle Devlet Memurlarına Verilecek Hastalık Raporları ile Hastalık ve Refakat İznine İlişkin Usul ve Esaslar Hakkında Yönetmelik'in 6'ncı maddesinin üçüncü fıkrası uyarınca iyileşinceye kadar izinli sayılmak amacıyla 8/7/2024 tarihinde başvuru yaptığını, Müftülük tarafından başvurusuna cevaben gönderilen 10/7/2024 tarihli yazıda, izin talebi hakkında Diyanet İşleri Başkanlığı Hukuk Müşavirliğinden görüş istendiğinin bu nedenle görüş yazısı gelene kadar görev mahallinden ayrılmaması gerektiğinin belirtildiğini, bunun üzerine görev yerine ulaşmak amacıyla 13/7/2024 tarihinde araç tahsis talebinde bulunduğunu, bu talebinin Müftülük tarafından 16/7/2024 tarihinde servis aracımız yoktur denilerek reddedildiğini, ancak kendisinin hiçbir zaman servis talebinin olmadığını, kendisine tahsis edilmesini istediği araçların Yenimahalle İlçe Müftülüğünde bulunan hizmete özel 2 araç olduğunu, bu araçların gerek Müftü tarafından gerek başka kişiler tarafından kullanılmasına rağmen kendisine tahsis edilmeyerek ayrımcı muamelede bulunduğunu iddia etmektedir. Başvuranın iddialarının sağlık durumu nedeniyle farklı muameleyle maruz kaldığına ilişkin olduğu anlaşıldığından somut uyuşmazlığın sağlık durumu temelinde doğrudan ayrımcılığa ilişkin ilkeler çerçevesinde ele alınması gerekmektedir.

18. Bir kişinin hukuken tanınmış hak ve hürriyetlerden karşılaştırılabilir durumdakilere kıyasla eşit şekilde yararlanmasını sağlık durumu nedeniyle engelleyen veya zorlaştıran her türlü farklı muamele sağlık durumu temelinde doğrudan ayrımcılık oluşturmaktadır. (TİHEK, Ayrımcılık Temelleri Serisi No: 10 Sağlık Durumu Temelinde Ayrımcılık, 2022, s. 5; TİHEK, B. No: 2023/909, K. No: 2024/263,

29/2/2024, para. 16). Doğrudan ayrımcılıktan söz edilebilmesi için benzer durumlardaki kişilerin gördükleri muamelede, belirlenebilir bir özelliğe dayalı bir farklılık olmalıdır. Ancak yapılan muamele, işlem veya durumun objektif, ölçülü ve makul bir nedene dayanması halinde ayrımcılık yasağı ihlal edilmemiş olacaktır (TIHEK, Ayrımcılıkla Mücadele ve Eşitlik Rehberi, 2022, s. 220).

19. Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi (AİHM) kararlarında ayrımcılık; objektif ve makul bir neden olmaksızın, aynı durumdaki kişilere farklı muamelede bulunmak olarak tanımlanmıştır. (AİHM, Willis/Birleşik Krallık, B. No: 36042/97, 11/9/2002, para.48; AİHM, Okpisz/Almanya, B. No: 59140/00, 15/2/2006, para. 33). Farklı muamelenin objektif ve makul bir nedene dayanması hususu ise AİHM tarafından belirli kriterler çerçevesinde değerlendirilmektedir. Bu durumda, söz konusu meşruluğun varlığı ilk olarak, demokratik bir toplumda geçerli olan ilkeler göz önünde bulundurularak söz konusu tedbirin amacı ile etkileri arasındaki ilişki bağlamında değerlendirilmelidir. Sözleşme’de belirtilen bir hakkın kullanılmasının ardındaki muamele farklılığının sadece meşru bir amaca yönelik olması tek başına yeterli değildir. 14’üncü maddedeki ayrımcılık yasağı, gerçekleştirilmek istenen amaç ile kullanılan araçlar arasında makul bir ölçülülük ilişkisi bulunmadığı takdirde de aynı şekilde ihlal edilmektedir (AİHM, Belçika Dil Davası, B. No: 1474/62;... 23/7/1968, para. 10). Mahkeme son zamanlardaki içtihatlarında ayrımcılığı kısaca, “göreceli olarak benzer durumda olan kişilere nesnel ve makul bir gerekçesi olmaksızın farklı davranılması” olarak tanımlamaktadır (AİHM, Zarb Adami/Malta, B. No:17209/02, 20/09/2006, para. 71). Dolayısıyla hukuksal durumları aynı olanlara yönelik farklı muamelenin objektif ve makul bir sebebe dayandığı, farklı muamelenin öngörülen meşru amaç ile orantılı olduğu, diğer bir ifadeyle farklı muameleyle tabi tutulan kişiye aşırı ve olağanın ötesinde bir külfet yüklenmediği hâllerde eşitlik ilkesi ihlal edilmeyecektir (AYM, Burcu Reis, B. No: 2016/5824, 28/12/2021, para. 50).

20. Bu çerçevede somut olay bağlamında ilk tespit edilmesi gereken husus başvuranın sağlık durumuna bağlı olarak kendisi ile benzer ünvanda çalışan diğer personelden farklı bir muameleyle maruz kalıp kalmadığıdır.

21. Başvuran Yenimahalle İlçe Müftülüğünde bulunan hizmete özel 2 araç olmasına ve bu araçların gerek Müftü tarafından gerek başka kişiler tarafından kullanılmasına rağmen kendisine tahsis edilmemesi ve iyileşinceye kadar izinli sayılma talebinin Diyanet İşleri İnsan Kaynakları Genel Müdürlüğünden değil Hukuk Müşavirliğinden görüş alınması suretiyle değerlendirilmesi nedenlerine dayanarak kendisine farklı muamelede bulunduğu iddia etmektedir. Bu kapsamda sırasıyla başvuranın araç tahsisi ile iyileşince kadar izinli sayılma taleplerinin reddi işlemlerinin farklı muamele oluşturup oluşturmadıkları yönünden değerlendirilmesi gerekmektedir.

22. Dosya kapsamında başvuranın iddialarına karşılık muhatap tarafından; başvuranın, Yenimahalle İlçe Müftülüğüne bağlı ... Camisinde imam hatip olarak görev yaptığı, görev mahallinde düşmesi sonucu dizinden ameliyat olduğunu bildirerek iş göremezlik belgelerini sunduğu, bu belgelerin 657 sayılı Kanun'un 105'inci maddesi uyarınca izne çevrildiğini, Kurumda görev yapan diğer kamu personelleri tarafından sunulan iş göremezlik belgelerinin de 657 sayılı Kanun'un

105'inci maddesi uyarınca başvurana uygulanan prosedürler uygulanmak suretiyle izne çevrildiği, başvuranın 24/7/2024 tarihli dilekçesi ile Elazığ Medilines Hospital Hastanesi Mesul Müdürlüğü Durum Bildirir Raporu'na istinaden Hastalık ve Refakat İznine İlişkin Usul ve Esaslar Hakkında Yönetmelik'in 6'ncı maddesinin üçüncü fıkrasında yer alan “Görevi sırasında veya görevinden dolayı bir kazaya veya saldırıya uğrayan veya bir meslek hastalığına tutulan memur, iyileşinceye kadar izinli sayılır.” hükmü gereğince iyileşinceye kadar izin talebinde bulunduğu, talep doğrultusunda Diyanet İşleri Başkanlığından yazılı görüş istendiği, Diyanet İşleri Başkanlığı İnsan Kaynakları Genel Müdürlüğü'nün sunmuş olduğu yazılı görüş çerçevesinde başvuranın iyileşinceye kadar izinli sayılma talebinin reddedildiği ve başvuranın bu konuda bilgilendirildiği ifade edilmektedir.

23. Muhatabın açıklamasına karşılık başvuran, görevine dair izin talebinin Diyanet İşleri Başkanlığı İnsan Kaynakları Genel Müdürlüğüne yönlendirilmesi gerektiği halde İdarenin Hukuk Müşavirliğinden görüş talep ettiğini, Diyanet İşleri Başkanlığı 1. Hukuk Müşaviri ile aralarında husumet bulunduğu göz önüne alındığında bu işlemin kasıtlı şekilde gerçekleştirildiğini, Diyanet İşleri Başkanlığı Hukuk Müşavirliğinin Resmi Yazışmalarda Uygulanacak Usul ve Esaslar Hakkında Yönetmelik'in 33'üncü maddesine göre en geç 15 iş günü içinde yanıt vermesi gerekirken bu süreleri dikkate almayarak hukuka aykırı davrandığını belirtmektedir.

24. Mezkûr Yönetmelik'in 33'üncü maddesine göre “İdare içi ve idare dışı görüş, bilgi ve belge talep yazıları günlük yazılır. İdareler, ilgili mevzuattaki özel hükümler saklı kalmak kaydıyla süre belirtilmeyen belge taleplerini, talebin kendilerine ulaşmasından itibaren en geç beş iş günü; süre belirtilmeyen bilgi ve görüş taleplerini ise talebin kendilerine ulaşmasından itibaren en geç on beş iş günü içinde yerine getirir. Talebin ulaştığı tarih, elektronik ortamda gelen talepler için ilgili yazının EBYS'ye giriş kaydının yapıldığı zamanı; fiziksel ortamda gelen talepler için ise ilgili yazının EBYS'ye veya kurumsal belge kayıt sistemine girdiği zamanı ifade eder.”

25. Diyanet İşleri Başkanlığı Hukuk Müşavirliği Görev ve Çalışma Yönergesi'nin 20'nci maddesinin ikinci fıkrası ise “Taşra birimlerinin mütalaa talepleri, mülkî âmirin imzası ile hiyerarşi içinde ve resmi yazışma usullerine uygun şekilde konu ile ilgili merkez birimine gönderilir. Bu taleplerin ilgili merkez birimi tarafından cevaplandırılması esastır; ancak ilgili merkez biriminin mevzuatın uygulanmasında tereddüde düşmesi halinde, mütalaa talebi birinci fıkrada belirtilen usule uygun olarak Müşavirliğe gönderilir.” hükmünü haizdir.

26. Muhatap tarafından sunulan yazılı görüş ekleri Yönetmelik ve Yönerge hükümleri ile birlikte incelendiğinde, Yenimahalle İlçe Müftülüğü'nün 10/7/2024 tarihli yazısı ile Diyanet İşleri Başkanlığından süre belirtilmeksizin görüş talep ettiği, Diyanet İşleri Başkanlığının talebi yerine getirmek için on beş iş günü süresinin bulunduğu, görüş talebinin izin kullanımına ilişkin olması nedeniyle ilgili merkez biriminin Diyanet İşleri Başkanlığı İnsan Kaynakları Genel Müdürlüğü olduğu ve Diyanet İşleri Başkanlığı İnsan Kaynakları Genel Müdürlüğü'nün 31/7/2024 tarihinde yasal süresi içerisinde ve yetkili makam olarak talebi yerine getirdiği anlaşılmaktadır.

27. Diyanet İşleri Başkanlığı İnsan Kaynakları Genel Müdürlüğü tarafından düzenlenen görüş yazısında başvuranın durumunun görevi sırasında veya görevinden dolayı bir kazaya veya saldırıya uğrayan memur olarak değerlendirilemeyeceği, sağlık kurulunca onanmış sağlık raporu ibraz etmesi durumunda hastalık izni verilebileceği belirtilmiştir. Bunun üzerine başvuranın Elazığ Medilines Hospital Hastanesinden aldığı heyet raporundan kalan süresinin izne çevrilmesini talebinin kabul edildiği ve başvurana 11/9/2024 tarihine dek izin verildiği anlaşılmıştır. İyileşinceye kadar izinli sayılma talebinin reddedilmesi hususunun İdarenin takdir yetkisi kapsamında kalan bir işlem olmakla birlikte başvuranın heyet raporundan kalan süresine ilişkin izin talebinin kabul edildiği, kendisine 23/7/2024- 11/9/2024 tarihleri arasında 50 gün daha izin verildiği, başvuranın talebinin yerine getirilmiş olması nedeniyle izin konusunda herhangi bir mağduriyetinin doğmadığı ve neticeten somut olayda izin talebi yönünden farklı bir muamelenin mevcut olmadığı değerlendirilmiştir.

28. Başvuruya konu edilen başvuranın araç tahsis talebinin reddi işlemi hususunda ise çeşitli yasal düzenlemeler bulunmaktadır. Kamu Kurum ve Kuruluşları Personel Servis Hizmet Yönetmeliği'nin "*Personel servis hizmetinin ihdası ve personel servis araçlarının kiralanması*" başlıklı 5'inci maddesine göre "*a) Kamu kurum ve kuruluşlarında çalışan personelin taşınması hizmetinin, öncelikle belediyelere ait toplu taşıma araçları ve belediyelerce toplu taşıma yapılması konusunda ruhsat, uygunluk ve güzergah izni verilen gerçek ve tüzelkişilere ait, belediyelerce belirlenen fiyat tarifelerine göre taşıma yapan halk otobüsü, minibüs ve benzeri araçlardan yararlanılarak yerine getirilmesi esastır.*"

29. Mezkûr Yönetmelik uyarınca kamu kurumlarında çalışan personelin taşınması hizmetinin öncelikle belediyelere ait toplu taşıma araçları veya belediyelerin toplu taşıma izni verdiği özel taşıma araçlarıyla sağlanması gerekmektedir. Kamu kurumlarının personeli için servis hizmeti sağlama zorunluluğu bulunmasa da, kurumlar tarafından ihtiyaç ve imkanlara bağlı olarak ek taşıma çözümleri geliştirilebilmektedir. Diyanet İşleri Başkanlığının yalnızca merkez teşkilatında servis hizmeti sunduğu, taşra teşkilatında servis hizmetinin bulunmadığı, kurumun diğer personelinin de görev mahallerine kendi imkanlarıyla ulaşım sağladığı, başvuran ile benzer durumda olan ve araç tahsis edilen herhangi bir personel bulunmadığı hususları göz önüne alındığında başvuruda bu yönüyle de farklı muamelenin mevcut olmadığı değerlendirilmiştir.

30. Ayrıca 237 sayılı Taşıt Kanunu'nun "*Taşıt verilecekler*" başlıklı 4'üncü maddesi "*Emirlerine ve zatlarına binek otomobili verilenler (1) sayılı cetvelde, makam hizmetlerine tahsis edilen taşıtlar (2) sayılı cetvelde gösterilmiştir.*" hükmünü düzenlerken aynı Kanun'un "*Kurumların edinebilecekleri taşıtlar*" başlıklı 8'inci maddesi ise "*Bu Kanuna bağlı (2) sayılı cetvelde yazılı taşıtlar yalnız hizalarında gösterilen hizmetlerde kullanılabilirler. Tören, hususi ve resmi davetlerde makamı işgal eden zatlar refakatlerine ailelerini de alabilirler. Kurumlara ait hizmetler için memurlar da makamı işgal eden zatın refakatinde veya makamın müsaadesiyle bu taşıtlara binerler.*" hükmünü haizdir.

31. 237 sayılı Kanun'da geçen taşıt kavramı kurumun resmi işleri ve kurumun idari personelini

resmi toplantı, görüşme ve kurum hizmetleri için götürüp getirmek amacıyla kullanılan binek aracı ifade etmektedir. Bu bağlamda, taşıtların 237 sayılı Kanun'a ekli cetvelde sayılmayan kamu görevlilerini ikametgahlarına götürüp getirmek veya şahsi işleri için kullanılması mevzuat hükümleri gereğince mümkün değildir. İlgili cetvellerde Diyanet İşleri Başkanlığı bünyesinde yalnızca Başkan'a 1 adet binek araç tahsis edileceği öngörülmüştür. Dolayısıyla mevzuatta makam araçlarının belirli kişilerin hizmetine ayrıldığı ve bunlar dışında kalan personelin özel taleplerine göre araç tahsis edilemeyeceğinin hükme bağlandığı anlaşılmaktadır.

32. Öte yandan Tasarruf Tedbirleri konulu ve 2021/14 sayılı Cumhurbaşkanlığı Genelgesi'nin "Resmi taşıtların edinilmesi ve kullanılması" başlıklı kısmında "5/1/1961 tarihli ve 237 sayılı Taşıtlar Kanununa ekli (1) ve (2) sayılı cetvel kapsamındaki hizmetlere ve koruma altına alınanlara tahsis edilen taşıtlar dışında hiçbir makama taşıtlar tahsis edilmeyecektir. Söz konusu cetvellerde yer almayanlardan 3 sayılı Üst Kademe Kamu Yöneticileri ile Kamu Kurum ve Kuruluşlarında Atama Usullerine Dair Cumhurbaşkanlığı Kararnamesine ekli (1) sayılı cetvelde yer alan kadro, pozisyon ve görevlerde bulunanlar ile belediye başkanları ve belediyelerde genel sekreterler ve genel müdürler; ikametgâhları ile görev yerleri arasındaki sadece sabah- akşam geliş ve gidişleri için hizmet aracı olarak kurumların mevcutlarında bulunan binek veya station wagon tipi taşıtlardan yararlanabilecektir." ve devamında "237 sayılı Kanuna ekli (1) ve (2) sayılı cetvel kapsamındaki hizmetlere veya koruma altına alınanlara tahsis edilen taşıtlar dışında kalan ve hizmet aracı olarak kullanılan taşıtlar, münhasıran resmi hizmetlerin yerine getirilmesi amacıyla aynı kurumun birimleri arasında ayırım yapılmaksızın ve mümkün olduğu ölçüde güzergah birleştirmesi yapılarak kullanılacaktır. Bu taşıtlar; özel işlerde, tatil günlerinde ve personel servis aracı olarak kullanılmayacak, hiçbir makam, birim ve şahsın kullanımına tahsis edilmeyecektir." ifadeleri yer almaktadır. Genelge'de makam araçlarının yalnızca belirli yetkililer için tahsis edilebileceği, personel taşımacılığı amacıyla kullanılmayacağı ve diğer şahısların özel işlerinde hizmet veremeyeceği açıkça belirtilmiştir. Dolayısıyla, mevzuatta yalnızca cetvelde belirtilen yetkililere tahsis edilebileceği öngörülen araçların başvuran için tahsis edilmemesinin başvuru kapsamında farklı muamele teşkil etmediği değerlendirilmiştir.

33. Anayasa Mahkemesine (AYM) göre; ayrımcılık iddiasının ciddiye alınabilmesi için başvuranın kendisiyle benzer durumdaki başka kişilere yapılan muamele ile kendisine yapılan muamele arasında bir farklılığın bulunduğunu ve bu farklılığın meşru bir amaç olmaksızın ırk, renk, cinsiyet, din, dil vb. ayırıcı bir nedene dayandığını makul delillerle ortaya koyması gerekmektedir (AYM, Devrim Evin, B. No: 2013/2069, 20/2/2014, para. 34). Ne var ki başvuranın farklı muamelenin bulunduğunu göstermesi hâlinde bu farklı muamelenin nesnel ve haklı bir temelini bulunduğunu ve seçilen araç ile hedeflenen amaç arasında makul bir orantılılık ilişkisinin mevcut olduğunu ispatlama yükümlülüğü kamu otoritelerine ait olur (AYM, Nuriye Arpa, B. No: 2018/18505, 16/6/2021, para. 60).

34. 6701 sayılı Kanun'un "İspat yükü" başlıklı 21'inci maddesi de "Münhasıran ayrımcılık yasağının ihlali iddiasıyla Kuruma yapılan başvurularda, başvuranın iddiasının gerçekliğine

ilişkin kuvvetli emarelerin ve karine oluşturan olguların varlığını ortaya koyması hâlinde, karşı tarafın ayrımcılık yasağını ve eşit muamele ilkesini ihlal etmediğini ispat etmesi gerekir.” hükmünü haizdir.

35. 6701 sayılı Kanun'un 21'inci maddesinde yer verilen ispat yükü ile ilgili olarak başvuranın iddiasının gerçekliğine ilişkin kuvvetli emareleri ve karine oluşturan olguların varlığını ortaya koyması beklenmektedir. Bu emare ve karine oluşturan olguların başvuran tarafından ortaya koyulması halinde ispat yükü yer değiştirecek ve muhatap tarafın ayrımcılık yasağını ihlal etmediğini ispat etmesi gerekecektir. Ancak mevcut olayda başvuran, sağlık durumu nedeniyle farklı muameleye maruz bırakıldığına ilişkin olarak soyut iddiaların ötesine geçen ve ispat yükünü ters çevirmeye imkan verecek bir delil veya emare sunamamıştır. Bu nedenle sağlık durumu temeline dayanılarak eşit muamele ilkesi ile ayrımcılık yasağının ihlal edilmediği kanaati hasıl olmuştur.

V. KARAR

A. Başvuruda AYRIMCILIK YASAĞININ İHLAL EDİLMEDİĞİNE,

B. Kararın taraflara tebliğine ve KAMUOYUNA DUYURULMASINA,

C. Karara karşı tebliğ tarihinden itibaren 60 gün içerisinde Ankara İdare Mahkemesine

başvurulabileceğine,

3/12/2024 tarihinde, OY BİRLİĞİYLE karar verildi.

e-imzalıdır

Prof. Dr. Muharrem KILIÇ
Başkan

e-imzalıdır

Av. Alişan TİRYAKİ
II. Başkan

e-imzalıdır

Dr. Burhan ERKUŞ
Kurul Üyesi

e-imzalıdır

Dilek ERTÜRK
Kurul Üyesi

e-imzalıdır

İsmail AYAZ
Kurul Üyesi

e-imzalıdır

Mehmet Emin GENÇ
Kurul Üyesi

e-imzalıdır

Muhammet Ecevit CARTİ
Kurul Üyesi

e-imzalıdır

Saffet BALIN
Kurul Üyesi

e-imzalıdır

Ünal SADE
Kurul Üyesi

e-imzalıdır

Yunus Emre KARAOSMANOĞLU
Kurul Üyesi

e-imzalıdır

Av. Zennure BER
Kurul Üyesi